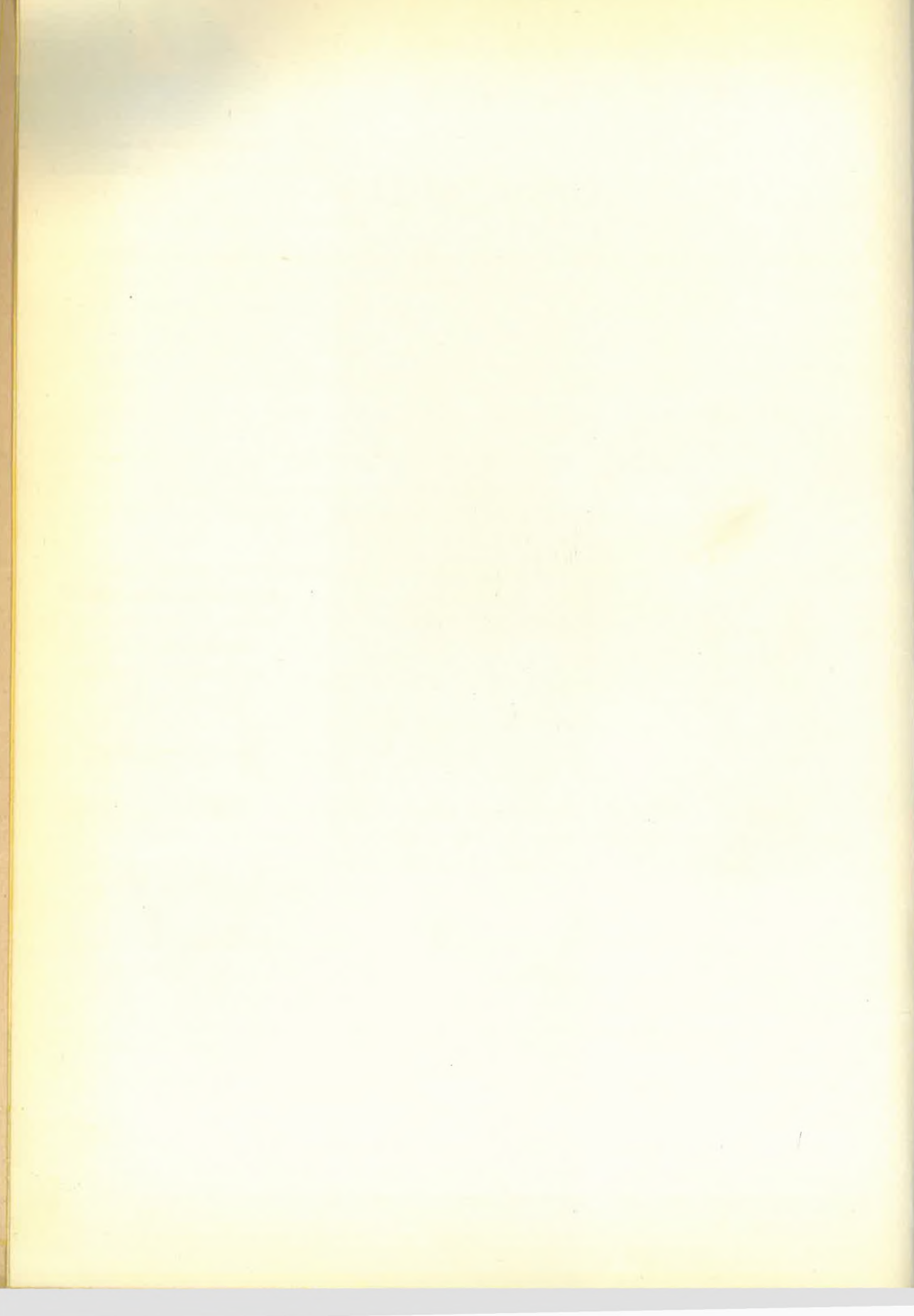

divadelní výchova

řada III.

ústřední dům
lidové
umělecké
tvořivosti
1967

dokumenty
stati
ankety
informace
bibliografie
diskuse

PĚT LET STRÁŽNICE MARUŠKY KUDEŘÍKOVÉ

Věra Kramářová

Voňavé a sluncem prozářené slovácké jaro tě vítá na strážnickém náměstí. Cíl své dnešní cesty - Střední všeobecně vzdělávací školu Marie Kudeříkové - dlouho nehledáš : proudy malých, v jejichž řeči zní pražské "zpívání", jadrný slovácký dialekt i ryzí slovenština, tě k ní neomylně dovedou.

Hned u vchodu jsi upoután pamětní deskou připomínající tu, která dale škole její čestný název. Mnoho vynikajících osobností bylo spjato v minulých čtyřech stoletích se strážnickým středním školstvím : Jan Ámos Komenský, Jan Evangelista Purkyně, pokrokový filosof a vlastenec Bonifác Buzek, sběratel lidových písní a dialektolog František Bartoš, akvélý pedagog Josef Úlehla a další. A přece je velmi spravedlivé, že škola, chlubící se tak věhlasnými kapacitami, dala do svého štítu jméno prosté slovácké dívky. Její charakter, povahová vybroušenost, myšlenková vyzrállost, osobní ryzost a statečnost, neobyčejná inteligence a další vlastností, slučující se v jedinečnou harmoničnost, k tomu opravňovaly. A tento půvabný, ve zdánlivé jednoduchosti tak složitý jev, jen fyzicky zmařený brutální fašistickou popravou, neztratil ani po letech na své přitažlivosti.

Důkazem jsou tyto stovky chlapců a děvčat ze všech koutů republiky, kteří dnes procházejí strážnickou školou a postávají u vitrín s Maruščinými dopisy, s jejími školními úlohami, s dokumenty o jejích vlastních studentských letech. Ti mladí nemají mnoho času na dojetí a ani se mu nechtějí poddat, a přece se snad všichni tiše zamyslí nad citátem z Maruščina posledního dopisu :

"Památky na mne umístěte tam, kde budu moci slyšet tep života. Odkud se budu dívat na Vaše kroky, upozorňovat, varovat, vést. Odkud se budu moci s Vámi radovat, Vás těšit, povzbuzovat."

Maruščino přání bylo splněno. Její veliké záduščívé oči se dívají na mladou řeku života, jejíž tep je zdravý, sebevědomý i radostný, naplněný štěstím z prvního tvůrčího opojení. Je to vzrušený tep těch, kteří se dnes sešli k vyhlášení výsledků literární soutěže pořádané na památku Maruščiny a nazvané Strážnice Marušky Kudeříkové.

A ty sedíš v tomto hlučném, nepoddajném, překypujícím organismu, zvolna se propadáš do svého vlastního ticha a vzpomínáš a přemýšlíš : o Marušce, o kořenech této soutěže, o jejím dnešním stavu, o podílu našich učitelů na ní - a pomalu se rozhoduješ, že ty své neuspořádané a roztoulané myšlenky směstnáš nějak na papír, třebaš i na přeskáčku a nesoustavně. Možná jen pro potěchu, možná i pro poučení.

x x x x x

Pět let není dlouhé časové rozpětí, a přece se v něm podařilo organizátorům SMK shromáždit tak bohatý materiál, že jeho prostudování si žádá mnoha desítek hodin. Jeho detailní rozbor by mohl být východiskem pro řadu

samostatných studií psychologického či literárního charakteru - o názorech dnešní mladé generace, o jejím vztahu k jazyku, o literárních vzorech a vlivech atd. Než se však tohoto úkolu ujme někdo z povolanějších pracovníků - sociologů, psychologů či literárních kritiků - pokusím se o zcela skromné zachycení historie SMK, jejího postupného rozvoje v uplynulých pěti letech.

SMK měla od počátku štěstí v tom, že se její organizace ujali lidé nadšení, zapálení pro věc. Členy přípravného výboru I. ročníku byli : Jan Háza - učitel SVVŠ v Kyjově, Josef Huška - zástupce ředitele ve Strážnici a tajemník soutěže, František Košťálek - ředitel SVVŠ v Hodoníně, Mil. Nováček - ředitel SVVŠ ve Strážnici, Dr. Alois Studnička - učitel SVVŠ ve Veselí na Moravě a Štěpán Tomek - okresní školní inspektor ONV Hodonín. Tito soudruzi - většina z nich pracuje ve vedení SMK dodnes - svědomitě připravili první statut soutěže, postarali se o její zabezpečení organizační a materiální i o účinnou propagaci; především jejich péčí soutěž původně vyhlášená jen v okrese Hodonín se již v průběhu prvního ročníku rozšířila téměř do všech okresů Jihomoravského kraje a stala se tak záležitostí krajskou.

Soutěž byla rozdělena do tří věkových kategorií :

- I. kategorie - práce žáků I. ročníku škol II. cyklu;
- II. kategorie - práce žáků II. ročníku škol II. cyklu;
- III. kategorie - práce žáků III. a IV. ročníku škol II. cyklu.

V prvních ročnících byli do III. kategorie zařazeni též maturanti SVVŠ prvního ročníku po absolvování školy; později byla od této zásady upuštěno.

Od začátku se soutěž opírala o práci učitelů na školách; proto také bylo stanoveno, že soutěžní práce projdou nejprve interními školními vyřazovacími komisemi a teprve vítězné, posouzené předmětovou komisí každé školy, budou zaslány do Strážnice. Tento organizační požadavek je zcela správný - vždyť kdo jiný by měl pěstovat a tvarovat každický talent, ponechávaje mu ovšem dostatek volného prostoru, než češtinář! A přece právě tento bod bývá předmětem občasných sporů a diskusí. V soutěži se totiž - vedle pozoruhodných věcí - objevuje pochopitelně i hodně balastu; členové poroty - spisovatelé, členové brněnské pobočky Svazu československých spisovatelů, někdy volají po zvýšení kritičnosti předmětových komisí; lapidárně to vyjádřil Bohumír Macák :

"Organizátoři soutěže na jednotlivých školách bych připomenul, že nejde o množství zaslaných příspěvků, ale o jejich kvalitu. Je proto nutné, aby už učitelé na školách vyřazovali dodané práce bez úředně a nezátěžově tak sbytečně poroty čtením příspěvků, které a literárními projevy nemají nic společného." x)

V tomto požadavku je samozřejmě velmi mnoho pravdy; zvláště když se soutěž rozrostla tak, že soum zaslaných příspěvků lze vážít na kilogramy, znamená jejich spravedlivé posouzení značné vyčerpání času i energie všech členů poroty - a poleviční, o to však kvalitnější množství by bylo jen

x) Otištěno v Parabole, časopis SVVŠ Hodonín, r. 1964

k prospěchu věci. Na druhé straně však správně zdůrazňují jiní porotci (např. Karel Tachovský nebo Ant. Přidal) : čím je zaručeno, že při zpřísněném výběru - a při tolika různých měřítkách - by se do Strážnice dostala opravdu ta nejlepší půlka? Vždyť je docela možné, že ten, kdo propustí praubohé veršotepectví by zadržel některou složitější básně plnou nečekané imaginace! A proto je snad správný závěr : ve školních předmětových komisích hodnotit si- ce kriticky, ale nesmírně uvážlivě a citlivě.

Diskusi o podílu učitelů na SMK vedou někdy i sami žáci : občas do Strážnice pošlou své věci bez vědomí předmětových komisí s odůvodněním, že "by z toho byly ve škole jen nepříjemnosti" (když například snadno dešifrovatelný hrdina jejich povídek bohatýrsky kouří, či utěšeně chodí za školu). Zdá se však, že obavy z nějakého úzkoprsého pedanství nejsou na místě; spíše jsou produktem více méně uměle nafouknutého "sporu dvou generací".

Bez nadsázky lze říci, že bez učitelů by soutěž nikdy nedosáhla tak jedinečné popularity, serióznosti a odpovědnosti. A za to patří těm stovkám neznámých obětavců dík.

Učitelé a mladými adepty literárního umění stáli také u zrodu řady literárních sborníků, které se na školách vyvojily zejména po vyhlášení I. ročníku SMK; v nich si žáci ověřovali své první práce; uvedme aspoň sborníky na SVVŠ Hodonín, SVVŠ Strážnice, SVVŠ Veselí na Moravě, SVVŠ Kyjov, SEŠ Hodonín, LMŠ Strážnice a řadě dalších škol v Brně, Gottwaldově, Kroměříži, Břeclavi a jinde. Tyto sborníky byly jednou z účinných forem propagace soutěže, ne však formou jedinou. Závěr I. ročníku v březnu 1962 vzbudil zaslouženou pozornost veřejnosti. Zprávy nebo hodnocení se objevily v Rudém právu, Tvorbě, v brněnské Rovnosti, ve Zlatém máji i v okresních novinách Slovácko. Pracovník brněnské pobočky ČSAV Dr. Štěpán Vlašín a tehdejší pracovnice Čs. rozhlasu Anna Tučková připravili pro rozhlasové vysílání Jihomoravského kraje pásmo z vybraných soutěžních příspěvků. Pořad, v němž účinkovali studenti SVVŠ Hodonín, byl vysílán 26. března 1962.

Seberozsáhlejší propagační kampaň by však nebyla nic platna, kdyby soutěž sama o sobě neprokázala svou životaschopnost. Ta se projevila vrchovatě; svědčí o tom její kvantitativní růst, patrný z tohoto přehledu :

Roč.	Rok	Počet škol	SVVŠ	Z toho :		Počet žáků	Počet prací	Z toho	
				odbor.	učňov.			poezie	próza
I.	1962	29	19	6	4	181	311	187	124
II.	1963	49	29	16	4	215	431	316	115
III.	1964	96	59	29	8	293	672	512	160
IV.	1965	113	79	30	4	351	801	571	230
V.	1966	134	69	53	12	375	984	759	225

Roč.	Rok	Ceny a uznání	Z toho		Počet zastoupených krajů
			poezie	próza	
I.	1962	23	12	11	1
II.	1963	29	14	15	4
III.	1964	36	17	19	7
IV.	1965	34	19	15	7
V.	1966	33	19	14	9

Strážnice Marušky Kudeříkové se rozrůstala ve všech podstatných ukazatelích, za povšimnutí však stojí zejména zastoupení krajů a škol; v I. ročníku se zúčastnily soutěže jen školy z Jihomoravského kraje, ve II. ročníku z kraje Jihomoravského, Severomoravského, Jihočeského a Západočeského, ve III. a IV. ročníku ze všech krajů Čech a Moravy; v V. ročníku k nim pak přibýly ojedinělé příspěvky ze Slovenska. Pokud se týče účasti jednotlivých typů škol, zpočátku byla soutěž výraznou doménou SVVŠ, postupně však došlo k vyrovnání se školami odbornými; zvýšil se rovněž podíl škol učňovských.

Zvyšování počtu zaslaných příspěvků by bylo ještě mnohem bouřlivější, muselo však být omezeno; v prvních třech letech mohl jednotlivý účastník přihlásit libovolné množství prací, od IV. ročníku je však jejich počet ohraničen na pět básnických a tři prozaické. Mladí autoři jsou většinou ukázněni a toto pravidlo dodržují (v próze se však občas setkáme s rozsáhlými celky, např. soubory mikropovídek, jejichž počet vysoko převyšuje stromové číslo tři).

Tento vývoj s sebou přináší také zvětšující se okruh informací o soutěži; Mladá fronta, Host do domu, Lidová demokracie, Svobodné slovo, Český jazyk a literatura se postupně přidávají k těm novinám a časopisům, které už od I. ročníku tradičně přinášejí zprávy o výsledcích SMK.

Zajímavým experimentem bylo rovněž nastudování dvou celovečerních programů z prací SMK šedesátičlenným recitačním kolektivem při Krajském domě pionýrů a mládeže v Brně pod vedením K.J.Grumlíka; pořad uváděný v letech 1964-1965 zhlédlo několik set studentů a žáků Jihomoravského kraje.

3199 literárních pokusů představuje stovky hodin namáhavé práce těch, kteří rozhodují o výsledcích. Jsou mezi nimi básníci, prozaikové, učitelé: Dr. Zdeněk Kriebel, Karel Tachovský, Vlad. Pazourek, Boh. Macák, Jan Skácel, J. Novák, Jan Trefulka, Ivan Kříž, Zd. Pluhař, z učitelů Jos. Huška, Jan Háza, Jos. Babík, Vlasta Skácelová a další. Každoročně členové dvou komisí - jedné pro poezii, druhé pro prózu - tráví řady týdnů mezi uzávěrkou soutěže a vyhlášením výsledků soustředěně ponořeni do počítání, studia, hodnocení, srovnávání... Netroufám si říci, kdy tato práce víc vyčerpává: zda tehdy, když beznadějně odkládáš jednu šedivou všednost vedle druhé - a každé si při tom vážíš a lituješ, že asi způsobíš rozčarování a bolest - nebo tehdy,

když z vyloupnuvšího se jádra jiskřivých osobností pečlivě odvažuješ I., II. a III. cenu, nejse ai nikdy jist stoprocentní správností svého rozhodnutí. Uklidniš se teprve když tvoji čtyři kolegové - neboť komise bývají pětičlenné - se ti svěří se stejnými pocity - a když se přes všechny vnitřní pochybnosti ve většině případů shodnete. Tu si ověříš, že při vši možné subjektivitě přece jen existuje značná míra objektivity. Sporné případy bývají předmětem vášnivých diskusí, při nichž se stanoviska střetají, tříbí a vyjasňují. A i tyto polemiky - užitečné a sympatické - jsou svědectvím, že členové komise chápou svou práci velmi odpovědně (nezdůrazňuji, jen pro zevrubnou informovanost dodávám : práci zcela bezplatnou).

O činnosti porotce se vtipně a otevřeně rozepsal Karel Tachovský v r. 1964 v hodonínské Parabole :

"S prvním nasmělým jarem přichází na můj stůl i několik desítek kilogramů poezie. Neubráním se povzdech : když je něčeho moc, tak je toho příliš, i kdyby to byl samý Homér, Petrarca, Eluard. A Homérů i Eluardů je ve světě málo; i na školách II. cyklu se vyskytují jen ojediněle... Ale potom začnu v těch přebohatých složkách listovat a chtě nechtě jsem přitahován : ne snad proto, že by se mně všechno do posledního verše tak tuze líbilo, jako spíše proto, že znovu začínám poznávat obzory mladého člověka, kterému mohu věřit i nevěřit, s nímž mohu souhlasit i nesoúhlasit a s nímž se mohu v duchu i hádat - ale v každém případě ho mohu a musím brát vážně. A tady mizí pocit bezmocné marnosti nad poetickou nadprodukcí a začíná práce porotce.

Začíná tím, že na levou hromádku (mezi neuspěvší) odloží všechny pečlivě vypracované slohové úkoly. Neboť to je první omyl, jemuž někteří mladí autoři podléhají : Svaté přesvědčení, že poezie je když... když se více či méně obratně zveršuje jakékoliv obecně žádané téma. Tu z každého verše vzlétá sněžně bílá holubice, podlí imperialisté zahnívají na smetišti dějin, černý bratr svrhne okovy a náš ocelový krok duní ke světlejším zítřkům. Nic proti tomu, všechno je správné, teoreticky se vším souhlasím, ale prakticky to není poezie. Neboť tomu chybí vlastní názor, vlastní prožitek - tedy i přesvědčivost. Je to slohové cvičení (ale i to je vlastně nevalné).

V druhém kole odloží porotce na levou hromádku verše, které byly jakýmsi omylem vytrženy z nejsoukromějšího deníku, verše křtěné první (nebo některou další) láskou, prvním setkáním či prvním rozchodem. Jsou upřímné, někdy i dojemné. Je v nich mnoho opravdového citu, ale málo opravdové poezie. Nejsem ještě tak ctihodně starý, abych nemohl pochopit pocity mladého autora (či autorky), respektuji tu zjevnou upřímnost, ale - - - Snad by se dalo říci takhle : intenzita prožitku zde není úměrná intenzitě sdělení. A autor (autorka) zde podlehl jakémusi sebeklamu, kdy zaměnil jedno za druhé. Jen proto měly ty verše zůstat v soukromém deníku.

Ale to už se původní kilogramy poezie ztenčily na dekagramy a gramy a zůstávají práce, s nimiž se musí vážně počítat : verše s vlastním pohledem na svět, verše se zřetelnou literární erudicí, verše s nejednou neobratností, nedomyšleností, s formální či myšlenkovou schválností, ale přece už -

prostě verše. Zde se otvírá nekonečná oblast pro úvahy a diskuse, zahrnující tisíc otázek od odpovědnosti talentu až po subtilní zákonitosti volného verše. - V té diskusi nebudeme nikdy u konce." x)

A tím se dostáváme k základní otázce : Jaká je umělecká úroveň soutěže? Ten, kdo by očekával, že naše literatura bude přímo zaplavena mladými talenty z SMK, byl by poněkud zklamán. Zcela realisticky zdůrazňuje Vladimír Pazourek : "Kdyby se objevil v soutěži jednou za dva roky opravdový talent, stačilo by." Konečné závěry o tom, kdo z "laureátů" Strážnice talentem skutečně je a kdo ne, zatím nelze dělat; pět let je příliš krátkou prověřovací lhůtou. Kdybychom chtěli soudit podle vnějších znaků, byla by nejúspěšnější absolutní vítězka v próze z r. 1964 Marika Syrová, jejíž prvotina Bez retuše je jedinou knižně vydanou prací z SMK. Většina čtenářů však asi bude souhlasit s názorem kritiky, že se mladičké autorce dostalo tak široké publicity až příliš rychle. Není to ukvapený názor "nepřejících čtyřicátníků"; studenti, s nimiž jsem o této knížce hovořila, jí vytýkali především zdlouhavost, popisnost, nudnost - rysy, které bychom právě u literárního mládí čekali nejméně.

Početnější je skupina těch, jejichž jednotlivé práce byly publikovány časopisecky - v různých místních či okresních listech (Slovácko, Slovácká jiskra, Naše pravda, Jihočeská pravda, Cesta Vysočiny aj.), v tisku krajském (Rovnost) i v literárních měsícnících (Host do domu, Dokořán). Jestliže při vydávání rozsáhlých celků je na místě větší zdrženlivost, v drobné publikační činnosti by bylo vhodné dát těm opravdu dobrým ještě širší možnosti. Snad toto očekávání splní Sešity pro mladou literaturu.

Záslužným činem bylo sestavení výboru vítězných prací za čtyři ročníky SMK; knížka nazvaná podle básně gottwaldovského studenta Jana Drábka "Vím co bys řekla" byla vydána péčí přípravného výboru SMK a ÚV ČSM r. 1966. Již vydané svědectví o úrovni soutěže je však poněkud zkreslené : ze 122 prací, které v I.-IV. roč. byly oceněny, je jich do výboru pojato jen 67. Z technických důvodů byly vypuštěny všechny rozsáhlejší básně i prózy; je to ovšem škoda, neboť právě na nich se projevuje např. vzrůstající kompoziční schopnost mladých autorů. Publikace navázala na tradici cyklostylovaných souborů vítězných prací z roku 1962 a 1963 vydávaných na strážnické SVVŠ. Domnívám se, že pravidelně publikovaný sborník shrnující zeň soutěže v každém roce by byl jedinečným studijním materiálem pro učitele, dokumentárním svědectvím o stavu špičkových prací, milou pozorností vůči mladým autorům a nesporným impulsem pro mnoho dalších.

K poznání celkové úrovně SMK však nestačí pročíst několik desítek vrcholných básní či próz, ale je třeba se prokousat stovkami pokusů, abychom se seznámili s podhoubím, z něhož vítězné práce vzešly. Jen na tomto pozadí pak vynikne jejich kvalita. Dokumentuji to malým srovnáním : jak už bylo řečeno, hemží se to v poezii i próze milostnou tematikou; úroveň zpracování však zůstává v této rovině :

x) Karel Tachovský : Spor dvou generací? Parabola, Hodonín 1964

Chci znát tvé jméno

Chci znát jen jméno tvé,
v srdci mém tě mít,
jen o tobě snít
a na tebe myslit.

Jen s tebou chci chodit,
tebe jen líbat,
tvé vlasy hladit
a jen tobě říkat,
že tě mám rád.

Jen zcela výjimečně je "intenzita sdělení úměrná intenzitě prožitku" - jako např. v básni Svět milenců. Jejím autorem je absolutní vítěz v poezii za rok 1965 Jiří Čepelák; mohu z ní citovat jen malou část, neboť obsahuje 13 strojových stran. Je celkem pochopitelné, že při tomto rozsahu jsou v ní i místa rezonérská, ale základní rozvíjení milostného dialogu je vedeno pozoruhodným a vzrušujícím způsobem.

Svět milenců

Konečně jsem vypadl z onoho bláznivého světa
z toho uspěchaného světa lidí
z pomalého světa klidných tramvají
ze světa řvoucích strojů
z tohoto světa paradoxů

S tebou neexistují lidé Ivano
s tebou nezvoní tramvaje
ztratily se s tebou i paradoxy

Jsem já a jsi ty Ivano
jsem tvůj a jsi moje
jsi můj a jsem tvoje

Jdem po ulicích
jdem po ulicích a nevíme zda jsou postaveny pro nás
a nevím jestli jsou postaveny pro tebe Ivano
nevíme proč vůbec jsou

Jdem spolu
jdeš se mnou
Ivano jdu s tebou

Světu je jen sedmáct a něco
svět se narodil s tebou Ivano
svět vznikl s námi

A co Shakespeare

Existuje od střeďečného představení Ramaa
existuje od loňského spatření Julie

A Pythagoras

Je tady teprve od sedmé třídy se svou větou

A co Caesar

Byl zabit v šesté

Jak je to s Husem

Upálili ho 7.10.1957 při dějepisu
Je zde od předešlého roku

A Žižka

Je tu od tří let kdys o něm prvně slyšela
Je tady od včerejška

Ivano

Včera líbal jsem tě pod jeho koněm

Jen jedině je starší Ivano
Jedině je starší než ty

A co Praha

Pouze Praha se narodila dříve než ty
protože Praha byla počata dříve než já Ivano
jen Praha je tu déle než my oba

A Gagarin

Vzlétl na tvou počest Ivano
já jsem ho tam vyslal
vyslal jsem ho tam jako předvoj mé lásky
jako předvoj mé lásky k tobě
jako předvoj mé lásky k životu Ivano

A co básník

Který

Nevím

Mácha Goethe Nezval Appolinaire Puškin Wolker

A taky Šrámek a potom
Všichni jsou mí otroci
jsou to tví otroci
které máme v oblibě

Dávají mi slova která hledám
dávají mi pohledy kterými tě znovu objevuji
dávají mi pohledy kterými tě ovívám
popisují mé činy
popisují mé činy které jsem snil
popisují mé činy které udělám

Stejně široké kvalitativní rozpětí mezi "prvním" a "posledním" se jeví i v milostné próze. Najdeme v ní řadu jen pubertálních výlevů, jejichž auto-

ři nejsou schopni dát jakýkoliv tvar svým cituplným zpovědím - i když téměř všichni zachovávají potřebnou míru vkusu a neupadají do vyložených trapností. Ale jen zřídka se v této oblasti objeví práce upoutávající nejen citovou opravdovostí, ale též kompoziční promyšleností, schopností logické analýzy či jazykovým ztvárněním. K těmto několika krásným výjimkám patří např. rozsáhlá Fantazie pro flétnu od Olgy Šterclové (v r. 1966 vítěz ve III. kategorii); je to zároveň zajímavý příspěvek k diskusím o tom, je-li dnešní mládež opravdu tak citově vyprahlá a okoralá, za jakou se někdy vydává - i přijímá. Svého hrdinu, jehož ješitnost i skutečná touha jsou právě zraněny milostnou roztržkou, charakterizuje autorka takto :

"Ve třídě měl pověst kádra, který nedá na "citečky", a to ho nutilo nedat vůbec nic najevo. Vlastně si už dávno přivykl brát nutnosti jako nutnosti a beznadějná obrana a vzdor mu připadaly klukovské a nezralé. Natrénoval se tak, že přezíral nepříjemnosti, jako by nebyly, lépe řečeno příliš si vážil svých nervů, než aby je přetěžoval malichernostmi. Málokdo však věděl, co mu to dá práce, být takový, jaký je. Bylo to nejen těžké, ale i nebezpečné, někdy sám dostával strach, že to, co má být chladnokrevnost, je jen bezcitnost, že je mu skutečně všechno jedno, ale to jen do té doby, kdy se mu přihodilo něco hezkého, co si sice napovrch také nepřipustil, ale o čem si ani uvnitř nemusel lhát, že to necítil. Tak prožíval život v celé jeho složitosti, snad ještě složitější než kdokoli jiný, jenom on sám přitom zůstával nedotčen jeho koly, nepoučitelný usměvavý hrdina. Vždycky se našlo dost obdivných očí, ochotných ocenit jeho výkon."

Tedy vnější cyničnost a blazeovanost ne jako přirozený atribut mládí, ale jako výsledek trvalého sebeovládání a tréninku - to je autentické svědectví osmnáctiletých. A měli bychom mu vždycky naslouchat se stejnou opravdovostí, s jakou je pronášeno.

S milostnými motivy se často prolíná téma střetnutí dvou generací, téma krize manželství, rozpadu rodiny, rozvráceného citového života. Tón těchto prací je vesměs velmi útočný, často obviňující svět dospělých z mravní otupělosti, pohodlnosti a sobectví; nespravedlivý je ovšem zřejmý sklon ke generalizaci (jak už bylo několikrát řečeno, dělicí čára tu nevede mezi generacemi, ale uvnitř generací).

V prvních ročnících SMK bývala poměrně početně zastoupena "politická" tematika ve špatném smyslu tohoto slova : zřetelný vliv schematické literatury, inspirace z druhé (a bůhvíkolikáté) ruky, nabubřelá frázovitost - to byly rysy většiny črt z okupace, z partyzánských bojů, ze života pohraničníků, většiny básní o míru a o máji a o slavném dnešku a světlém zítřku... Jejich autoři zřejmě neznali nebo nebrali v úvahu to wolkrovské, že tendenční poezie musí být především poezií a ještě něčím víc. Je potěšitelné, že s rostoucí literární erudicí ve vyšších ročnících takto pojatých prací ubývá. Život fráze je však neuvěřitelně tuhý : zdá se nemožné, aby se do české poezie roku 1966 tlačily následující budovatelské fanfáry - a přece byly asi psány s vážným úmyslem (jsou jich čtyři strany, dovolím si citovat jen závěr):

Milý brachu!

K čemu bolest, žal a strasti ?

Těch užiješ k stáru dosti.

Vždyť jsme mladí !

Slyšte lesy píseň jásavou !

Ať naše mládí letí světem,

kalných vod ať čistí,

abychom vždy, v slovu svém si jisti

řekli :

"Svět patří nám, nejvíce však dětem!"

Ať můžem plesat, tančit a se radovat !

Ať můžem toužit, snít a milovat !

Ať můžem směle za svou touhou jít !

Ať můžem o lásce věčné si snít

a nejen snít, ale i pracovat !

Ať můžem toužit a snít a milovat !

Ať splní se vše, co člověk si přál !

Jen tak lze jít dál !

V těchto souvislostech je zajímavé sledovat vývoj soutěže o nejlepší báseň či prózu o Marušce Kudeřkové. V prvních ročnících bylo těchto pokusů poměrně mnoho a byly vesměs dost špatné, později jich bylo podstatně méně, zato však lepších, v nejvyšších ročnících soutěže pak vymizely téměř úplně, takže několikrát příslušná cena ani nebyla udělena. Nemyslím, že by bylo správné vyvozovat z toho závěr o mizející přitažlivosti zjevu Marušky Kudeřkové; spíše v tom spatřuji důsledek obav mladých autorů z toho, aby se neopakovali, aby znovu neupadali do frází. Nejúspěšnější jsou tyto práce tehdy, když jsou co nejosobnější; obecná povšechnost je zcela zabíjí.

Poslední ročníky SMK potěšitelně signalizují prudce stoupající sčítanost mládeže, lepší orientovanost ve světovém uměleckém vývoji, větší přemýšlivost a hloubavost, důkladnější znalost techniky tvůrčí práce, preciznější kultivovanost ve výrazu. Zvláště u poezie je zřejmá snaha co nejvíce se přiblížit hutnému, sevřenému, obraznému vyjadřování moderního básnictví; dokladem budiž báseň žáka naší školy Ant. Marčíka, absolutního vítěze v poezii v roce 1964 :

Kořeny

Chvilku upřímnosti

pije se jak víno staleté

To nejsou hrozny

to je srdce

soudek nejdražší

A člověk stáčí

pravdu po pravdě

neslyší

nevidí

a hledá
základ ryzí pravdivosti
aspoň jádro
A potom úder pěstí
zatluče do stolu
svou pravdu
svůj mozek
i sebe celého

jak hřebík do dřeva
A slenice cinkají Jerichem
stůl se stává osou světa
kde se rodí proroci

Někdy se však snaha po osobnosti a modernosti změní v žonglérství se slovy; tomuto nebezpečí propadají i autoři talentovaní, jejichž jiné práce svědčí o jazykové vytříbenosti a citlivosti; místo uvolněné fantazie a vzrušující imaginace často nacházíme zbytečnou, a tedy unavující schválnost.

Celková úroveň SMK je poměrně citlivým seismografem širokého literárního vývoje; velmi silně se v ní totiž uplatňují vzory a vlivy. Studenti první věkové kategorie - jistěže v souvislosti s probíranou školní učební látkou - si překvapivě libují v rozkošatělém, rétorickém stylu lumírovských epigonů či v popisné lyrice hodně vzdáleně připomínající Hála. V próze se vyskytují i archaismy typu: "odtušila vnučka páně Bučka", "Novotovic třesh-tidlo", "trápí lid už asi šestnácte let", "neovládne ni svých údů, ni svého rozumu" atd. Naproti tomu starší studenti jako by považovali za nutnost vyvarovat se spisovného jazyka, a proto přecpávají své pokusy slangem, žargem, obecnou češtinou atd., jen málokdy uvažující o jejich účelnosti a ústojnosti. Do jisté míry je to výsledek sympatické snahy mladých začátečníků vymanit se z vlivu školních šablon. Modernost je však často redukována na módnost; na tento rys upozornil již po II. ročníku SMK Vlad. Pazourek: "Konstatování, že se naopak letošní tvořivé pokusy v próze nejenom početně, ale zejména umělecky odlišují od běžného klišé školní kompozice, je více než radostné. Statistické údaje této situace není třeba předkládat, stačí konstatovat, že naprostá většina prozaických příspěvků zaslaných do II. roč. SMK se proti loňsku zjevně vymyká šabloně návodné práce a že je pokusů tohoto druhu mizivá menšina. Naopak se projevuje jasné úsilí vymknout se rámci slohových pokusů a ukázat určitou osobnost, odvahu a také řešení v celé řadě žánrů, stylistickém zpřesnění formy a myšlenkové práce, méně už jazykové individualnosti a vytříbenosti. A právě po stránce myšlenkové (problémové) je prozaická "tvorba" tohoto ročníku úspěšnější..."

Nemělo by zatím smyslu dokazovat - třebaže je to neobyčejně zajímavé - do jaké míry jde na jedné straně o odpoutání od práce podle školní šablony a na druhé o jistou "filiaci" a konformnost na obecně platných žánrech nebo módách, neboť i o těch se dá mluvit." ^{x)}

^{x)} Vlad. Pazourek: Tvořivé zájmy mládeže; Zlatý máj, roč. VII, č. 6-7, červen-červenec 1963, s. 324-325

V průběhu pěti let se pronikavě rozrůžnila také žánrová paleta; nejmarkantněji se to projevuje na vývoji prózy : zatímco zpočátku absolutně převládaly drobné jedno - až dvoustránkové črty, později se setkáváme s aforismy, mikropovídkami, novelami, několika rozsáhlými povídkami, nesmělým pokusem o vědeckofantastický román, s lyrickými fejetony, musicalem, dvaadvacířicetistránkovým záznamem o jednom internátním roce atd. Často ovšem autoři neodhadnou své síly; rozběhnou se k širokému záběru a po třech čtyřech stranách "bez konce uzavřou". Někdy z toho dokáží vybřednout se sympatickou dávkou vtipu a ironie; po několikastránkové expozici ke zřejmé velkému společenskému románu z období kultu osobnosti náhle čteme :

"Až sem jsem dopsal. Upozorněn na to, že kritika kultu osobnosti se začíná stávat módností, a možnost z nařčení kopírování je velmi silná, zanechávám tohoto žánru spisování a odklízím se po prvních pokusech na pozice věcí méně světoborných a více lidských."

Jak je patrné, odpověď na otázku "Jaká je úroveň SMK" nelze bez zjednodušení shrnout do jedné věty - ale přesto je možno říci : s rostoucím počtem účastníků soutěže se množí počet prací průměrných i horších, ale úroveň prací špičkových stále stoupá.

A to je zjev, na nějž nesporně mají vliv také učitelé českého jazyka.

x x x

Toho dne, kdy ve Strážnici za účasti mnoha oficiálních hostů jsou vyhlášovány výsledky SMK, sjíždějí se tam stovky mladých lidí, aby si pobesedovali se spisovateli, novináři a učiteli o - o čem všem se ve Strážnici diskutuje ! Profesor Huška tomu říká "strážnické literární semináře" - a má pravdu. Schází se tu intelektuálně vyspělá mládež, zanícená pro literaturu - ale nejen pro ni - a ty přímo cítíš to jiskření myšlenek a slov. Nesmírně miluji tu vzrušující atmosféru, kdy ve vzduchu poletují brilantní aforismy, vtipné invectivy, nevinná ironie - mládí ve věčné opozici, mládí zápasící o poznání pravdy pro život, ne pro den, mládí mnohé naznačující, mnohé tušící, mnohé cítící - to jsou strážnické besedy. Ovšem : i mládí ve své zaujatosti nespravedlivé, někdy skeptické, jindy nekritické, občas trochu komicky sebevědomé - ale také mládí otevřené, bezprostřední, nenapodobitelně naivní, bezelstné. Strážnice, to je volná tribuna, v níž není zakázaných témat : abstraktní umění, konkrétní poezie, filosofie v básni, úroveň dnešní literární kritiky, světový názor F.X.Šaldy - a sto a sto jiných otázek je zajímá; a ty, dospělý příteli, básníku, redaktore, odpovídej; netvař se při tom příliš moudře, nebuď kožený a upjatý, udolávej je jen argumenty, ale ne lacinou obecností, souhlas tam, kde s nimi souhlasíš, ale nepodlehni jejich psychologickému nátlaku, vyslechni vážně jejich manifesty a klidně vylož svůj názor - prostě najdi ten správný tón. A je třeba říci, že strážničtí hosté jej vždy jedinečně a neopakovatelně nalézají.

Vymezený tříhodinový debatní maratón bývá zpravidla příliš krátký a rozprava pokračuje i u oběda ve školní jídelně - a při této příležitosti : díky celému strážnickému pedagogickému a administrativně správnímu kolektivu

za vzácnou pohostinnost ! - i v kuloárech při udílení cen či při slavnostním kulturním pořadu. Tříbí se názory, otevírají nové obzory, uzavírají letmá i trvalá přátelství.

A také v tom je význam Strážnice Marušky Kudeříkové.

X-X-X-X-X-X-X-X-X-X

Praha, květen 1967

Dopis mladým adeptům herectví,
kteří se chtějí přihlásit k přijímacím zkouškám
na divadelní fakultu AMU v Praze;
a také těm, kteří jim chtějí pomáhat.

Milí přátelé,

"Divadelní výchova otiskla před časem osnovy některých předmětů^{x)}, kterým se vyučuje na oboru herectví pražské divadelní fakulty. Máme tedy v ruce dokumenty, v kterých jsou formulovány hlavní zásady výchovného a výukového procesu, projevíte-li zájem o studium na této škole, a obстоjíte-li při přijímacím řízení. A snad už i z nich jste začali tušit, co Vás v této škole čeká. Domnívám se, že nyní nadešel vhodný čas, abych s vámi sdělila několik dalších informací, tentokrát o přijímacích zkouškách.

Nemusím zdůrazňovat, že přijímacím zkouškám předchází řada přípravných porad. Pedagogové katedry herectví si uvědomují odpovědnost za vývoj mladého člověka-umělce, který si chce zvolit tak nádherné, ale těžké povolání jako je herectví.

Vedení touto odpovědností, posunujeme již podruhé začátek talentových zkoušek z termínu pololetních prázdnin, který je obvyklý na ostatních vysokých školách uměleckého směru, už do podzimního období. Zdůrazňuji z a č á t e k přijímacího řízení. Neboť i v této nové formě se závěrečné přijímací zkoušky konají přibližně v období pololetních prázdnin.

Nová forma přijímacích zkoušek přináší pro nás velmi podstatné výhody. Dřívější čtrnáctidenní "maratón" vyčerpával jak adepty, tak přijímací komisi. Ve větším časovém úseku, který nám nyní vznikl, vytvořili jsme podmínky pro klidnější, rozvážnější a odpovědnější rozhodování o Vašich talentových předpokladech. Je tak vytvořena i možnost, aby děkan fakulty jmenoval zkušební komisi, v níž hlavní slovo mají pedagogové, kteří budou v příštím prvním ročníku vyučovat; mají tedy i možnost si své vlastní studenty vybrat - a toto právo učitele-umělce, vybrat si svého studenta-umělce, nelze ani na naší škole nikomu upřít.

x) V roce 1965, v číslech 6 a 9

Nový časový rozvrh přijímacích zkoušek je však výhodný i pro uchazeče, neboť mu umožňuje nejen klidnou přípravu před zkouškami, ale i dostatek času, aby využil připomínek komise po širších kolech, takže může do závěrečného přijímacího kola vstoupit dobře připraven. V neposlední řadě je pro adepta výhodné, že se může včas ucházet o přijetí na jinou vysokou školu a připravovat se na ni, jestliže v širším výběrovém řízení na naší fakultě neobstál. Neboť zkušební komise má pochopitelně právo vyloučit z dalších kol ty uchazeče, kteří neprokázali dostatek talentových předpokladů.

Jaké jsou tedy předpoklady pro přijetí ?

1. Ukončené středoškolské vzdělání (maturita). Jen ve výjimečných případech, prokáže-li uchazeč zcela mimořádné talentové předpoklady, může být přijat bez maturity.
2. Intelektuální schopnosti (vztah ke společenskému dění, občanská aktivita, smysl pro kolektiv, zájem o obor, kulturně politický rozhled, základní všeobecné vědomosti na úrovni absolventa humanitní větve SVVŠ, schopnost samostatného úsudku.)
3. Talentové předpoklady (schopnost organického a komplexního tvořivého procesu, aktivita, temperament, fantazie, odvaha, komediálnost, vzrušivost emocionální a pocitová).
4. Tělesné a pohybové dispozice (dobrý zdravotní stav, tělesná zdatnost, smysl pro pohyb, rytmus a pohybová fantazie).
5. Dispozice hlasová (zdravý, silný hlas s příjemným timbrem a dobrou dikcí).
6. Hudební schopnosti (sluch, rytmus, základní hudební vzdělání - jeden hudební nástroj, znalost not atd., základy zpěvu).
7. Výrazný exteriér (jevištní použitelnost a estetická přitažlivost).
8. Věková hranice je stanovena zpravidla pro dívky od 17 do 20 let, pro chlapce od 17 do 23 let.

Nepozastavujte se nad množstvím požadavků. Při studiu herectví je třeba obstát v řadě speciálních a specifických disciplín, které jsou reprezentovány takovouto - jinde neobvyklou - skladbou studijních předmětů :

- a) základní : marxismus-leninismus, ruština, druhý jazyk, tělesná výchova (zimní a letní výcvikový kurs), vojenská příprava;
- b) teoretické přípravy : dějiny a teorie literatury, dramatu a divadla, hudební výchova, psychologie, výtvarná výchova;
- c) odborné : herecká výchova, kultura řeči, kultura pohybu, umělecký přednes, zpěv, jevištní mluva, nauka o masce;
- d) fakultativní : němčina, francouzština, angličtina, hudební nástroj (klavír, kytara), zpěv, současné světové divadlo (kurs).

A nyní Vás seznámím s průběhem přijímacího řízení. Jsou to vlastně tři výběrová kola :

1. š i r š í zjišťovací talentová zkouška
2. u ž š í zjišťovací talentová zkouška
3. z á v ě r ě ě n á přijímací zkouška, která se koná společně s uchazeči, vybranými sesterskou Janáčkovou akademií múzických umění v Brně.

Jaké jsou požadavky na přípravu uchazeče k talentové zkoušce ?

1. K širší zjišťovací talentové zkoušce, která se koná před komisí v podzimním a zimním období, si připravíte :

- a) p o v i n n ý text básně, prózy nebo monologu, který je každým rokem jiný a určuje jej komise během října;
- b) tři další básně a jednu prózu v l a s t n í h o výběru.

Vyberete si ukázky práce tak, aby vám byly rozumově i citově blízké, obsahem srozumitelné (pokud možno různých druhů), abyste mohli prokázat rozsah svých zájmů a hloubku talentu.

Dále si připravte t ř i ú r y v k y z r o l í (3 až 5 minutové) - dialog nebo monolog. Rozhodnete-li se pro dialog, dbejte na to, aby převahu jednání měla postava, kterou jste si zvolili. Můžete si přivést i partnera. Doneste si potřebné rekvizity a samozřejmě i text hry. Úryvky nastudujte tak, jako byste je hráli na jevišti. Také role si vybírejte přiměřeně svému věku, ale přitom rozdílné, abyste mohli ukázat co nejširší rozpětí svého nadání.

Všechny ukázky (jak vlastního výběru, tak povinné) bezpečně o v l á d e j t e z p a m ě t i. Kromě těchto připravených úkolů může vám komise uložit jednoduchý improvizovaný herecký úkol (hereckou etudu).

Pro zjištění hlasových dispozic si připravte píseň.

Přineste si cvičební úbor a cvičky.

2. Uchazeči, kteří úspěšně vykonají širší zjišťovací zkoušku, jsou povoláni k dalšímu výběru v užší talentové zjišťovací zkoušce (zpravidla v době pololetních prázdnin). Užší talentové zkoušky se konají před komisí. Náplň této zkoušky je obdobná jako při širší talentové zkoušce.

Součástí zkoušky je p o h o v o r komise s uchazečem, ve kterém komise zjišťuje Vaše intelektuální schopnosti.

Před zahájením každé zkoušky (širší i užší), odevzdáte komisi s e z n a m ukázek (psaný na stroji), který jste si připravili v 10 exemplářích a jenž bude obsahovat : vaše jméno, jméno autora, název básně, prózy, hry a postavu, kterou hrajete.

3. Výběr ukázek pro z á v ě r e č n o u přijímací zkoušku určuje komise z dosud připravených textů.

O p ř i j e t í r o z h o d n e p ř i j í m a c í k o m i s e, složená z pedagogů celé školy a zástupců nadřízených orgánů, kterou svolává děkan divadelní fakulty. Výsledek vám nejpozději do 14 dnů po zkouškách oznámí děkanát divadelní fakulty.

Přijetí studenti nabývají všech práv a výhod studenta vysoké školy :

- a) mimopražští studenti mohou být ubytováni za velmi výhodných finančních podmínek v koleji, ve které je ovšem omezený počet míst pro DAMU (přednost mají stipendisté);

- b) státní sociální stipendium je přiznáváno podle výše příjmů rodičů (event. manžela-manželky) a podle směrnic MŠ;
- c) přiznání prospěchového stipendia může získat každý student od II. ročníku na základě dobrých výsledků svého studia za uplynulý rok (směrnice MŠ);
- d) studenti obdrží na fakultě poukázky na zakoupení obědů a večeří ve vysokoškolských menzách za sníženou cenu (à 2,60 Kčs);
- e) vysokoškolští studenti si mohou zakoupit zlevněnou síťovou jízdenku na tramvaje a trolejbusy za 30,- Kčs měsíčně;
- f) studenti jsou pojištěni podle vyhl. č. 102/57 Ú.l. o nemocenském pojištění a důchodovém zabezpečení studentů.

Jak vypadají talentové zkoušky v praxi ?

Širší zjišťovací talentové zkoušky se konají téměř po celý zimní semestr a to jednou nebo dvakrát v týdnu. Letos jsme začínali zkouškou pohybovou, v které poznáme tělesné a pohybové dispozice. Potom následuje předvedení jednotlivých ukázek, které jste si připravili; obvykle začínáme textem uloženým, za nímž následují - podle výběru komise - samostatně připravené ukázky.

Pro posouzení hlasových dispozic a hudebnosti zaspíváte jakoukoli píseň (národní, lidovou, taneční, šanson atd.). Hrajete-li např. na kytaru, není na škodu vzít ji s sebou.

V závěru zkušebního dne zhodnotí komise jednotlivé výkony a hovoří individuálně s každým uchazečem. Oznámí mu výsledek zkoušky. Zároveň vysvětlí důvody, pro které Vás buď povolává nebo nepovolává do dalšího zkouškového kola. V těch případech, kde komisi není zcela jasno o Vašich talentových předpokladech, má komise možnost uložit Vám nové úkoly a povolat Vás do širší zkoušky ještě jednou. Letos jsme této možnosti často využívali. Ale i těm uchazečům, které jsme povolávali do širšího kola, jsme doporučovali eventuálně změnu ukázek nastudovaného repertoáru nebo jeho další rozšíření.

Užší zjišťovací talentové zkoušky bývají rozloženy do dvou dnů. Při této zkoušce jde o daleko hlubší a všestrannější průzkum vašich dispozic hudebních, pohybových, hlasových, Vaší hudebnosti. Klademe hlavní důraz na uchazečovu pohotovost, přizpůsobivost, představivost, fantazii atd. Hlasové dispozice si ověřujeme lékařskou prohlídkou na foniatrické klinice prof. MUDr. Seemana.

Na základě výsledků všech dosavadních zkoušek sestaví přijímací komise výběr uchazečů pro závěrečnou přijímací zkoušku.

Po společném zhlédnutí uchazečů z Brna i z Prahy (samozřejmě za účasti brněnské komise) navrhne zkušební komise definitivní pořadí uchazečů k přijetí přijímací komisí.

Několik poznámek a zkušeností z minulých zkoušek

Doporučuji Vám velice bedlivě si přečíst podmínky a požadavky, které jsou na Vás při zkoušce kladeny. S přípravou na zkoušky je nutno začít v č a s . Někdy se nám stává, že uchazeč neumí samostatně vybrat text ani nepaměť, ačkoli zvládnutí textu z paměti je teprve výchozím předpokladem pro t v o ř i v é zpracování textu.

Pokud se stane, že uchazeč přijde ke zkoušce zcela nepřipraven (a může se i divit, jak se nám už stalo, že komise není schopna rozpoznat jeho herecký talent), odmítáme se jím dále zabývat, neboť nevyhověl základní podmínce.

Často se setkáváme s tím, že zjednodušujete svůj herecký projev v dramatickém úryvku na pouhé odříkání naučeného partu, v lepším případě jen v jakési recitační poloze, ačkoli zpracováváte text divadelní. Nezapomeňte, že pohybová odvaha je nedílnou součástí hereckého projevu.

Jednání Vaší postavy je určeno jiné postavě - jevištnímu partnerovi - a proto musí být zaměřeno ve všech složkách na něj a na ostatní okolnosti příběhu, nikoli na předvádění své osoby obecně - v našem případě zkušební komisi. Proto se můžete, ba musíte svobodně na scéně pohybovat, gestikulovat, zkrátka jednat jako ve svém životě, to znamená s u r č i t ý m z á m ě r e m, který chcete prostřednictvím postavy vyjádřit. Jak vidíte, pohybová složka musí nutně být součástí tohoto jednání.

Velké nedostatky se objevovaly v kultuře řeči - v nesprávné výslovnosti jednotlivých hlásek, deformované výslovnosti vokálů (samohlásek), při které se vyskytuje jak výslovnost rozšířená (pražská), tak zúžená.

Nedostatek hudebního vzdělání jsme si mohli prověřit v tom, že někteří kandidáti nebyli schopni intonačně a rytmicky zvládnout nejjednodušší pěvecký úkol (např. píseň Skákal pes přes oves).

Pokládáme za samozřejmé, že nepřijímáme kandidáty, u nichž foniatrická klinika zjistí hlas narušený buď nesprávně užívanou technikou řeči, nebo hlas nemocný.

Právě tak velký význam přikládáme celkové tělesné dispozici. Bylo by správné, abyste pěstovali a k t i v n ě - aspoň rekreačně - nějaký sport, např. plavání, gymnastiku, míčové hry atd. Nemyslíme si, že by nemohl existovat herec, který např. neumí kotoul, ale předpokládáme, že pro každého hravého sedmnáctiletého člověka by měl být samozřejmostí.

Bohužel, při přijímacích pohovorech zjišťujeme velice nízkou úroveň vědomostí a znalostí i nízkou celkovou úroveň všeobecného vzdělání. Víme, že všichni nemáte stejné podmínky např. k návštěvě divadel. Ale vždyť svůj zájem o zvolený obor můžete prohlubovat především studiem literatury, historie, architektury, výtvarného umění atd. Takřka neomezenou příležitost Vám poskytují některé cykly Čs. rozhlasu a televize. Bylo až zarážející, jak tristní odpovědi slýchala komise na otázky po současném kulturním a politickém životě.

Milí přátelé,

i když se Vám některé věty mohou zdát strohé a příliš nekompromisní, píšu Vám, abych Vás informovala pravdivě a objektivně o průběhu hereckých přijímacích zkoušek na naší vysoké škole. Neskrývám, že neustále hledáme způsoby, jak s Vámi navázat co nejužší kontakt; zbavit Vás pokud možno ostychu, trémy a strachu, abyste nás mohli v nerušeném tvůrčím rozpoložení přesvědčit, že Vaše rozhodnutí stát se herci je správné, protože je podloženo dobrými předpoklady.

Svémi poznámkami jsem Vás chtěla upozornit na to, že první zárukou úspěchu při přijímací zkoušce je vlastní samostatná a cílevědomá příprava, bez níž se i sebevětší talent těžko rozpozná. Vstupujete do tvrdého konkurenčního boje - v průměru je přijat do prvního ročníku jen každý desátý uchazeč.

K prvním krůčkům v dobré přípravě Vám přeji

mnoho zdaru.

Daniela MUSILOVÁ

O práci brněnského Pirka
(k textové příloze)

Jindra D e l o n g o v á

Pionýrský rozhlasový kolektiv Pírko byl založen před osmnácti lety. Nejdříve jen jako rozhlasový kroužek, později jako pionýrský soubor při Domě pionýrů a mládeže. Členy souboru jsou děti od šesti do patnácti let. Starší členové zůstávají v souboru jako pomocníci a oddíloví vedoucí. Děti sice vystupují pravidelně v rozhlase, ale činnost souboru se vyvíjí plně na půdě DPM. Vedle jevištní práce děti jezdí na výlety, pořádají sportovní utkání, a v zimě a v létě se zúčastňují pracovním rekreačního soustředění. Vedoucí nechtějí z dětí vychovávat předčasně vyspělé, moudré intelektuály, ale chtějí, aby v souboru vyrůstaly normální, zdravé, tvořivé děti. Aby z nich nevyrostli jen pasivní občané, ale myslící tvořiví lidé - ať už budou pracovat na poli kulturním nebo kdekoliv jinde.

Nejčastějším problémem vedoucích recitačních a dramatických souborů je otázka co hrát, co recitovat, kde hledat materiály. Dramaturgie souboru je závislá na mnoha okolnostech. Na věku a vyspělosti členů souboru a obecně, kterému je pořad určen, na vztahu vedoucího k literatuře i k dětem. A hlavně na celkové koncepci práce vedoucího s dětmi. V našem souboru máme k dispozici jen to, co kdokoliv jiný. Dětské knihy a časopisy, které u nás běžně vycházejí. Na mém stole leží tři útlé knihy dětských veršů, jedna nevelká kniha pohádek a číslo časopisu "Mateřídouška". Nenápadné, všem přístupné knihy, ve kterých je skryto několik jevištních pořadů, s nimiž prošlo Pírko vítězně ústředními přehlídkami STMP, a ještě více těch pořadů, které se nikdy neuskutečnily, ale jsou v těchto drobných knihách zaklety. Jsou to "Říkadla" Josefa Kainara, z nichž jsme připravili dvě pásma, lidové pohádky z Mateřídoušky (reč. XVI, č. 10), z nichž vzniklo pásmo "Zahrajme si pohádky" - vlastně předchůdce našich dnešních Mikulkových pohádek a "Koulej se, sluníčko, kutálej" Zdeňka Kriebela, po níž jsme sáhli proto, abychom naše děti seznámili s tímto brněnským autorem. Stejně bohaté možnosti dává i kniha Ivo Štuky a Ilony Borské "Svět se točí dokolečka" (SNDK 1963) a kniha Aloise Mikulky "Aby se děti divily" (SNDK 1961). Stačí jen pečlivě číst, básně se pomalu řadí k sobě, jeviště se ve vaší představě začne zabydlovat dětmi. Když vzplane jiskřička ve vás, musíte přijít s knížkou k dětem, jestli i ony sdílejí vaše zaujetí. No a pak začne společná práce a nikdo nikdy už nepozná vaše nápady od nápadů dětí.

Chci v této souvislosti upozornit na jednu věc : Při sestavování recitačních pásem se velmi často dopouštějí jejich tvůrci té chyby, že k autorovu textu přidávají vysvětlení, uplatňují něco ze svých myšlenek. Vznikají pak ony spojovací texty, které jsou zbytečné a mnohdy i trapné. Básník buď napsal dobrou báseň, která mluví sama za sebe a není k ní třeba vysvětlivek, nebo je nutno najít báseň jinou. Ale přidávat k ní svůj vlastní názor a předkládat jej divákovi k věření - to není dobré. Máš názor musí být v kon-

cepci, v tom, jak verše na scénu uvedeme a jak budou recitovány a není k tomu třeba vysvětlivek. U dětských pořadů často bývají tyto obšírné spojovací texty proto, že byly vybrány verše těžké, dětem nesrozumitelné, náročné natolik, že je děti nechápou. Ale tady nepomůže polopatistické vysvětlování, na tyto verše si musí ještě děti počkat, protože bychom je jimi mohli od poesie odradit. Všechny pořady, které jsem zatím uvedla, byly hravé a byly určeny malým dětem. Malým dětem na scéně i v hledišti. Jen v Mikulkových pohádkách jsou vypravěči z řad starších členů souboru, ale pohádky jsou určeny opět dětským divákům.

V knize Ivo Štuky a Ilony Borské "Svět se točí dokolečka" jsou téměř všechny básně velmi vhodné pro jevištní provedení. Abych ukázala možnost různého přístupu, vybrala jsem dvě jednotlivé básně a jeden koncipovaný celek. V příloze je uvedeno hlasové rozdělení a naznačeno aranžmá tak, jak básně recitoval soubor Pírko.

Ať už jde o jednotlivé básně nebo o pásmo, je důležité uvědomovat si stále, v každém okamžiku, vztah recitátorů k obecenstvu i vztahy na scéně. Některou báseň sdělují recitátoři celou přímo obecenstvu, jindy se na scéně rozvine vztah a napětí mezi sólistou a skupinou ostatních recitátorů nebo mezi skupinou děvčat a chlapců apod. Toto napětí, tento vztah - nebo snad ještě lépe směr sdělení musí děti neustále živě cítit. Jinak vzniknou na scéně hluchá, neosobní místa. Tak např. když v pásmu "Poušť" vbíhá na scénu první dívka a přivolává ostatní "Poslouchajte, děcka, půjdem do Turecka...", je kontakt mezi ní a ostatními dětmi, další recitátor se však obrací již přímo k obecenstvu: "Když jsem byl na pouti, zpívali kohouti."

U básně "Zámek" jsme využili kontrastu chlapeckých a dívčích hlasů a trochu škádlivého napětí mezi chlapci a dívkami. Celý soubor společně přednáší jen první verš "Byl jeden zámek", kdy ještě nemá obecenstvo poznat, že jde o hříčku a pak pointu básně "v té zemi se už nekradlo". Ostatní text je rozdělen mezi skupinu děvčat a chlapců a sólisty. Princezny jsou rozmazané a ufnukané a musí to být v přednesu dívky poznat. Báseň je sdělována obecenstvu, ale ve chvíli, kdy chlapci trochu posměšně říkají "čekaly stříbrného prince", přeskočí mezi nimi a děvčaty jiskřička škádlivého kontaktu. Sóla nejsou rozdělena stejnoměrně, ale jeden z chlapců jako by uváděl vše na pravou míru. Prozradí obecenstvu, že jde o zámek "u dveří" a také říká "kdo nechce, ať si nevěří". V průběhu celého vystoupení je nutno dát příležitost všem dětem, aby se nám soubor nerozdělil na sbor a sólisty, ale u jednotlivých básní nám jde o jejich vyznění - přehlednost. Nemůžeme proto rozdrobit báseň na řadu sól jen proto, aby se vystřídaly všechny děti. To už je lépe při jednotlivých představeních sólisty střídát. Báseň Zámek byla recitována ve statické skupině, protože pohyb nevyplýval z obsahu a byl by násilný. Děti na tuto báseň navazovaly recitací básně "Rybí koncert". Jedna dívka vystoupila ze skupiny, postavila se bokem a uváděla báseň - jako by byla konferenciérkou. Její protihráčkou se stala druhá dívka (dirigentka). I zde bylo možno rozdělit sóla mezi více dětí, ale vznikl by nám velmi roztržitý obraz. Rozdělením sól mezi konferenciérkou a dirigentkou jsme pak mohli pohy-

bově vytvořit malou parodii pěveckého sboru.

Pouťové básně dávají svým zaměřením možnost spojení veršů v pásmo. Básně jsou živé, dynamické a přímo si říkají o pohybové ztvárnění. Vytkli jsme si za cíl navodit bez jakýchkoliv rekvizit (jen dětskou hrou) na jevišti atmosféru pouťového veselí. Příchod a odchod aranžovat tak, aby děti mohly vystupovat kdekoli i bez jeviště a opony. Děti si hrají na pouť, jen tak, někde na hřišti nebo v parku. Při hře vytvoří na scéně pouťové boudy, kolotoč, houpačku i ten traktor odvážející maringotky "někam za Jablonec". Zatímco v jedné části zkoušky jsme s dětmi četli text, vyprávěli jsme si o něm, v pohybové průpravě děti improvizovaly drobné study o kolotočích, houpačkách a kouzelnících. Vymýšlely a stávaly se opět spolutvárci konečné jevištní podoby pásma.

Musíme však dbát vždy na to, aby děti při volnosti, kterou na jevišti mají, dodržovaly co největší kázeň. Musíme dbát na to, aby verše byly vždy hlavní, aby pohybové aranžmá a hra dětí vytvořila pro verše vhodnou atmosféru, ale aby nebyla samoučelná a neodváděla obecnost od textu.

Bylo by dobře, snad ještě dříve než vezmete do ruky Mikulkovu knihu "Aby se děti divily", přečíst si výstižný a citlivý portrét tohoto malíře a básníka dětí v Zlatém máji (roč. 1967, č. 1 - A. Pohribný). V jednom místě se A. Mikulka zpovídá: "Víte, nejranější mládí mi vyšlo zrovna na válku, na hraní nebylo kdy, otec zavřený, to ani nebyla chudoba, ale bída. A tu mezeru snad naplňuju teprve teď, ale zdá se mi, že s tím budu mít práci na celý život." A. Pohribný k tomu dodává: "V čistém světě A. Mikulky jsou vrátka dětství stále dokořán."

Tento čistý, dětský svět A. Mikulky je světem obláček a hvězdiček a měsíce a zvířátek a dětí. Je to svět plný fantazie a shovívavé úsměvnosti ke všemu malému a bezbrannému - svět lásky k lidem a k domovu, která se tu nehlásá nijak proklamativně a frázemi. Mráčkovi Ululánkovi promineme jeho malý prohřešek a měšic poveze velbloudátko po obloze (i když při tom brblá a hučruje), protože je ještě malé a hloupé. A nakonec jedou všichni domů, protože to nejhezčí místo na světě bude vždycky doma - u maminky.

Tak jsou Mikulkovy pohádky plny vzájemných vztahů - jenže to máte tak, děti nejsou a nemohou být vědomě tvořícími herci a moc dobře se pozná, jestli jsou vztahy dětí na scéně skutečné - nebo jen předstírané. A tak tedy v daném kolektivu buďto ten vztah je a bude i na scéně, anebo není tu ani tam.

Náš Bimbula je mladý oddílový vedoucí nejmenších dětí (trpělivý, s velkým porozuměním pro své malé svěřence, a protože ti malí mají svého Míšu moc rádi, je takový vztah mezi nimi i na scéně). Ti nejmenší si na jevišti hrají, bezprostředně a s velkou chutí, vždy znovu, a ti větší pro ně a pro malé diváky v sále pohádky vyprávějí a po pravdě řečeno i oni si na scéně dost a dost vyhrají.

Mikulkovy pohádky nám daly možnost tyto vztahy, které jsou mezi mladšími a staršími členy souboru již tradiční, přenést jednou také na scénu. Přáli jsme si, aby to byl opravdu Mikulka s jeho poetickými - chvílemi jen

nezávaznými - hříčkami, jindy zase plnými lidské lásky a porozumění. Aby to tedy byl Mikulka, ale aby to zároveň bylo také Pirko - směs naivity, rošťáctví a přátelských vztahů. Takové sdělení Mikulkových myšlenek a pirkovského kolektivního povědomí.

Jak jsme pohádky připravovali

Na samém počátku byla výstava maleb a koláží A. Mikulky, na které jsme byli společně s dětmi. První zaujetí pro autora. Je to už několik let. Pak se děti setkaly s Aloisem Mikulkou při přípravě televizního pořadu. Dojmy se sčítaly. Ne a potom následovalo několikrát přečtení knihy pohádek, už se záměrem najít možnost jevištní realizace.

Jako by se s námi autor domluvil předem, vymyslel si hned v první pohádce zedníky, kteří "podstrkovali a podpírali a nastavovali a rozšiřovali, klenuli a vyzdívali" a odtud byl už jen krůček k nápadu se zvětšenou kostkovou stavebnicí a leporelem. Ano - autor přichází na úplně prázdnou scénu a začíná vymýšlet domy a hrady a zvířátka pro děti. Ty však musí hrát s ním, ať jsou na scéně nebo v hledišti. Musí povolit umdu své fantazii, aby se pro ně několik kostek stalo palácem nebo domkem, školou, nebo oblohou, aby Emilka byla velbloudátko a Jura měsíc a Rošta obláček Ululánek, ale aby to zároveň byla dále Emilka, Jura a Rošta.

Koncepce byla dána, jevištní podoba pohádek měla hrubou kostru. S touto představou hry na pohádky jsem přišla k dětem. Přečetli jsme celou knihu a vybírali jsme společně k té první, vstupní pohádce, pohádky další. Ty, které se dětem nejvíce líbily a které přitom dávaly také možnost jevištního provedení a využití kostek a leporela. Výběr se pomalu zužoval. Pak přišlo na řadu vypracování scénáře s ohledem na úvod a závěr, na přestavby, gradaci i různorodost pohádek.

Nácvik začal prací s textem. Hned na začátku bylo jasné, že farářem musí být Pavel, růžový smející se oblak Anitka a Stříbrokoníčkem Luděk, ale přece se museli všichni učit všechno, aby nikdo nebyl nepostradatelný. A zatímco se v jedné části schůzky učily děti text, hrály si v pohybové přípravě na veselou školičku a na krále a na vojáky a na mraky - jen tak, beze slov. A až uměly text, začala ta nejradostnější práce, protože se začalo "vymýšlet". Ani nevíte, kolik nápadů vznikne, dostanou-li děti do rukou rekvizity. V našem případě kostky a leporelo. Vymýšlela se stavba scény, děti se staly spolutvárci konečné podoby vystupení.

Práce s textem nebyla jednoduchá. Dialogů je poměrně málo, většinou jde o text vypravěčský. Když se začaly pohádky aranžovat, ukázalo se, že je nutné, aby vypravěči intonačně odlišili místa, kdy vyprávějí obecně o něčem novém od míst, kde jen komentují odehrávající se děj. Většinou vypravěči sdělují text přímo obecně, ale někdy zasahují také do děje a obra- cejí se k dětem na scéně.

Přestavba scény dávala chlapcům velkou možnost uplatnění vlastních nápadů. Ondra, který je pohybově nejtvárnější a nejnápaditější, dostal za

úkol dohlédnout na to, aby scéna byla včas a dobře postavena. Přicházel první na jeviště a řídil celou stavbu. Časem si našel protihráče v Reném, který je největší a v Pavlovi, který je nejmenší v oddíle. Vznikl tak pár na první pohled komický a tím také řada situací, podmíněných právě rozdílnou výškou obou chlapců. To znamená, že kdyby některý z nich nemohl vystupovat, musela by nezbytně vzniknout i nová přestavba podle typů těch, kteří scénu staví. Drobné nehody, které se při stavbě během zkoušek přihodily, zůstávaly součástí stavby. René např. zaspal jednou nástup na scénu a Ondra si ho přivedl za ucho, drobná zakopnutí, podtržení, náhodné momenty, ale i vlastní nápady dětí rozvíjely stavbu. Jako třeba Pavlův nápad přivést "jako" na scénu kolečko, aby mohl Ondra omítnout chaloupku. Nápadů přibývalo a pohádky začaly ustupovat do pozadí. A tu musel přijít zásah "shora", muselo se uvážít co ano - a co ne. V které přestavbě se rozvine drobná příhoda a kdy naopak budou zedníci co nejstručněji, aby mělo celé vystoupení rytmus a spád a nestalo se rozvleklým. Stavba dostala řád, ale i tak v ní mají zedníci místo na drobná překvapení, malou improvizaci v rozsahu jednotlivých přestaveb, který nesmí překročit. Proto všichni účinkující vždy znovu a se zaujetím sledují bedlivě, co se děje na scéně.

Myslím, že pohádky tak, jak se vyvinuly, jsou opravdu záležitostí specificky pirkovskou. V textové příloze je aranžmá zachyceno dosti přesně proto, aby si čtenář dovedl představit, jak toto vystoupení vypadalo v provedení našeho souboru. Samozřejmě, že jiný soubor by vytvořil představení úplně jiné.

Např. početně malý soubor, kde jsou jen starší děti, by mohl volit takovouto koncepci : Děti budou hrát Mikulkovy pohádky pro malé diváky, třeba ve školách. Vypravěčské texty budou říkat živě přímo dětem, zatímco odehrávající se děj (krále, faráře, mraky atd.) budou hrát za malým paravánem maňásky. Samozřejmě že scéna by pak vypadala úplně jinak. Mohlo by ji před zraky diváků měnit jedno z dětí buď jako zedník nebo spíš jako malíř, který scénu vymýšlí přímo před dětmi. Na takto koncipované pohádky by stačila docela malá skupina dětí. A bylo by také možno vybrat i některé jiné pohádky, protože maňásky dávají jiné inscenační možnosti. Třeba by se moc dobře hodila ta "O bílé velrybě a mořských loupežnících", která se dětem moc líbí, ale kterou jsme nemohli do pásma zařadit, protože by její provedení bylo v naší koncepci obtížné.

Vycházíme v našem souboru z názoru, že malé děti nejsou schopny vědomé herecké tvorby a přistupujeme k výběru i provedení textů s vědomím, že děti nemohou vytvářet role, ale jen si hrát, třeba "na krále", a proto mohou být třeba v trenýrkách s papírovou korunou, nebo "na zajíčka" a stačí, když ouška naznačí dlaněmi.

Mají-li si děti na jevišti opravdu hrát, nelze připustit, abychom tuto hru do posledního pohybu přesně dětem sami vymyslili a ony aby se staly jen pasívními interprety naší představy dětské hry. Znamená to, že musíme již od počátku považovat vlastní hru dětí za základní bod přípravy pořadu.

Text vybíráme spolu s dětmi, několikrát je s dětmi přečteme a pak volně vyprávíme na obdobná témata. Ve zkoušce si pak děti - vedle vlastní práce s textem - vytvářejí na dané téma pohybové hry. Jejich nejlepší nápady se stanou součástí jevištní podoby, i když nechceme a ani nemůžeme nechat konečný výsledek náhodě. Vystoupení je nutno dát jistý řád. Cesta ke konečné jevištní podobě je takto zdoluhavá. Bylo by jednodušší a kratší celou věc předem přesně připravit a nacvičit. Ale to bychom se museli rozloučit s tím nejvzácnějším v naší práci, s rozvíjením fantazie a tvořivých schopností dětí.

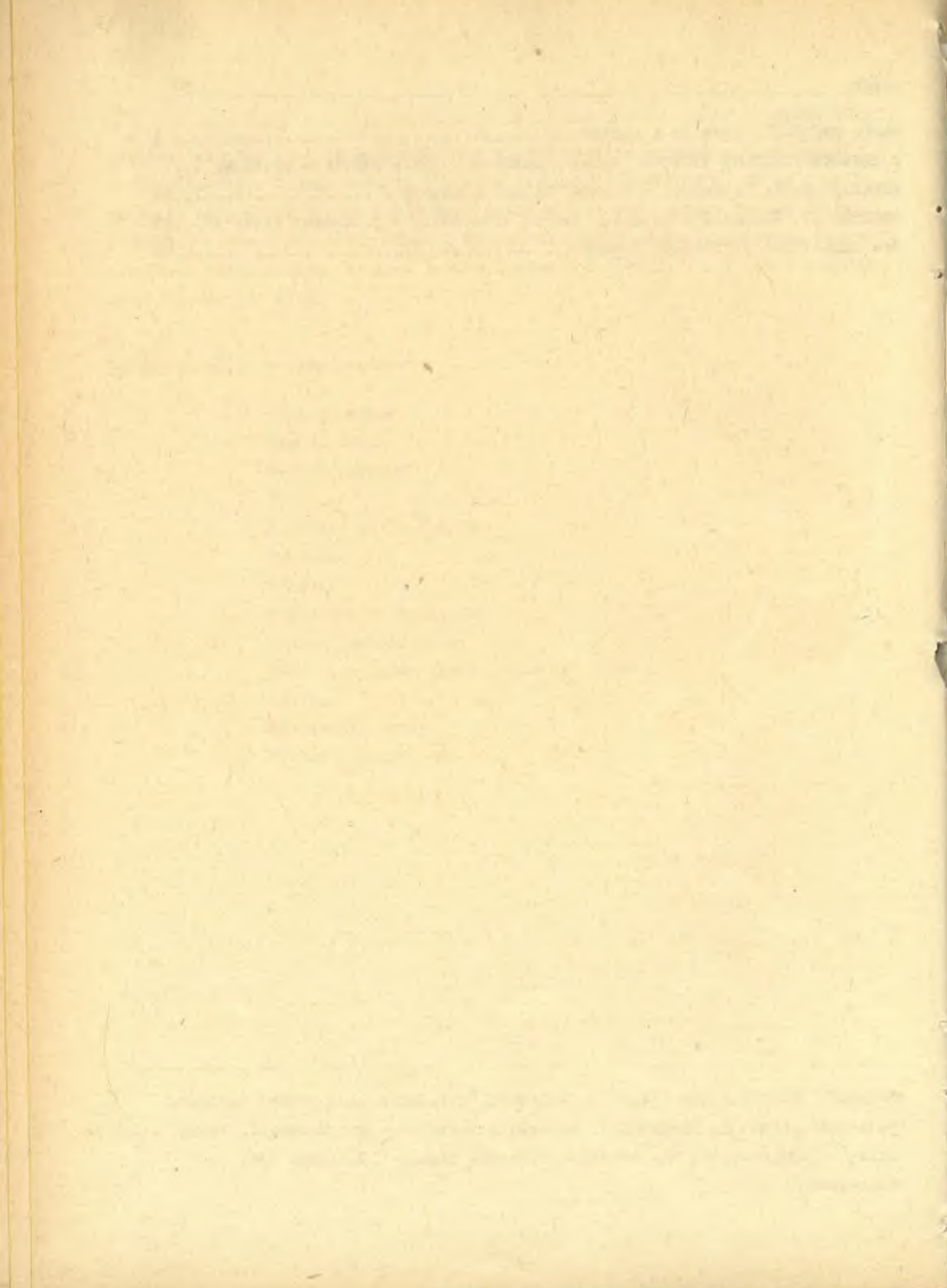
Nápady dětí je nutno sestavit tak, aby dávaly harmonický celek. Konečné aranžmá musíme zafixovat, aby celé vystoupení nebylo svěřeno jen náhodě - ale přitom musí být ponechána v jistém rozsahu dětem volnost, aby si na jevišti opravdu vždy znovu hrály. To nejtěžší snad při tom je najít pravou míru nutné kázně, aby se vystoupení "nerozvezlo" a mít na zřeteli naprosté respektování uměleckého textu. Je zde ovšem jeden nutný předpoklad, že vystoupení nebude příliš mnoho a že budou v určitém časovém odstupu.

Jakmile přestane být tato hra hrou jen pro zúčastněné děti, a předstupujeme s ní před obecenstvo, před diváka, musíme plně respektovat i jeho. Pohybová orientace hry na scéně, čistý, srozumitelný přednes, kontakt s obecenstvem - to vše jsou nezbytné složky jevištního vystoupení před diváky. Proto, abychom během nácviku neměli zápasit se zásadními chybami ve výslovnosti a přednesu a abychom neměli potíže se zvládnutím pohybové stránky a orientace v prostoru, zařazujeme jako pravidelnou součást celoroční práce pohybovou a hlasovou přípravu.

Ale to je samostatná kapitola, která by si zasloužila zvláštní stať.

Věra KRAMÁŘOVÁ : Pět let Strážnice Marušky Kudeřkové	1
Daniela MUSILOVÁ : Dopis mladým adeptům herectví	13
Jindra DELONGOVÁ : O práci brněnského Pirka (k textové příloze)	19

DIVADELNÍ VÝCHOVA, řada III, č. 4. Bulletin Ústředního domu lidové umělecké
tvořivosti, Praha 1, Sněmovní 7. Odpovědný redaktor - Eva M a c h k o v á.
Návrh obálky - Jiří Pavlín a Gustav Šeďa. Uzávěrka čísla - 20. května 1967.
600 výtisků. Kresby - Marie Hlobilová.
Neprodejné, zasílá se zdarma.

RÖDL, Ota

Několik poznámek o učitelstvu a loutkovém divadle

Čs. loutkář, r. 6, 1956, č. 5, s. 103-104

Z historie loutkářské činnosti učitelů od českého národního obrození až do dneška (včetně zkušeností ze zájezdu do Indonésie).

Šta

Je vhodné recitovat v každé hodině literární výchovy ?

Český jazyk a literatura, r. 15, 1964/65, č. 4
s. 182

Odpověď na dotaz : Vhodně zařazená a řízená recitace nemůže být na škodu v žádné vyučovací hodině literární výchovy.

TITTELBACHOVÁ, Libuše

Nad festivalem loutkářů-amatérů

Estetická výchova, r. 6, 1964/65, č. 1,
s. 24

Pokus o závěry z prvního mezinárodního festivalu loutkářů amatérů v K.Varech (květen 1964).
Mezinárodní účast, podnícení obecného zájmu o problematiku amatérského loutkového divadla a o jeho vliv na dítě.

ZÁČKOVÁ, J.

O práci jedné recitační skupiny

Český jazyk a literatura, r. 15, 1964/65, č. 5
s. 231-232

Zkušenosti s výrazným čtením a s recitací veršů v NDR podle příspěvků Annemargaret Sarnowové v časopise Deutschunterricht.

DISMAN, Miloslav

Nejen učitelé češtiny

Estetická výchova, r. 2, 1960, č. 1,

s. 21-22

Zamyšlení nad výchovnou prací v oblasti
mluveného slova.

DISMAN, Miloslav

Sborová recitace tehdy, kolektivní přednes
dnes

Estetická výchova, r. 6, 1964/65, č. 6

s. 113-115

Stať o metodě a metodice moderního kolektivního
přednesu

CINYBULK, Vojtěch

Naše škola a loutkové divadlo

Čs. loutkář, r. 6, 1965, č. 5, s. 102-103

Dvě stránky pracovní oblasti školy: výchovná a
vzdělávací - vliv loutkového divadla na školní
mládež. Spolupráce školy se souborem. Aktivní vztah
dítěte k loutce. Požadavek Celostátní konference na
III. loutk. Chrudimí: Zařadit na pedagogické školy
loutkářství jako povinný předmět.

HORÁČEK, Jaromír

Výchovná práce v souboru

Estetická výchova, r. 2, 1960, č. 2, s. 51-52

Úvaha o výchovném působení dvěma směry - na diváka
a na členy souboru. Odezva na diskusi na Sjezdu
socialistické kultury.

BÁČE, Evžen

O hudebně dramatické tvorbě pro děti
Estetická výchova, r.8, 1965/66, č.7, s.281

Z konference katedry hudební výchovy PF
v Ostravě - "Hudebně dramatická tvorba pro
děti a její hudebně výchovný význam".
Stručný výtah z referátu doc.V.Gregora - vý-
voj hudebního dramatu pro děti a z příspěvku
doc. Tenčíka.

BLAŽKOVÁ, Věra

XV. loutkářská Chrudim

Zlatý máj, r.10, 1966, č.8, s.473

Nejlepší soubory (vč. dětských a student-
ských) Loutkářské Chrudimi 1966.

BORŮVKOVÁ, Vlasta

Porucha dětského hlasu a škola

Estetická výchova, r.8, 1965/66, č.10, s.412

Prevence hlasových poruch u dětí (zejm.
v hudební výchově).

ČESAL, Miroslav

Co ty děti mají hrát?

Zlatý máj, r.10, č.6, s.355

O problému dramaturgie dětských loutkář-
ských souborů. Sborník nakl. Orbis "Pohád-
ky ze školní brašny".

DISMAN, Miloslav

Úmění naslouchat

Estetická výchova, r.8, 1965/66, č.5, s.203

O rozhlase pro děti, mj. úvaha nad metodický-
mi pořady o přednesu, o výročí 30. let DRDS aj.

HEŘMAN, Zdeněk

Děti, dětství a poezie dnes

Zlatý máj, r.10, 1966, č.2, s.61

Z referátu na konferenci Kruhu přátel
dětské knihy. Vztah dítěte k poezii
v širším slova smyslu.

HANZÁLKOVÁ, Jarmila

Když jde o Lipku

Estetická výchova, r.8, 1965/66, č.2, s.46

O metodě práce v dramatickém souboru Lipka
při ZDŠ v Kamenici nad Lipou

POLIAK, J.

Mladí v Poljanke

Zlatý máj, r.10, 1966, č.7, s.415

9. Wolkrova Poljanke - soutěž Východoslo-
venského kraje v uměleckém přednesu.

STANOVSKÝ, Vladislav

Dítě a poezie

Zlatý máj, r.10, 1966, č.2, s.77

Informace o konferenci Kruhu přátel
dětské knihy na téma "Dítě a poezie."

ŠMÍDOVI, Věra a Miroslav

Ohlédnutí za Studentským časopisem

Estetická výchova, r.8, 1965/66, č.9, s.360

Studentský časopis jako možnost uplatnění
mladých talentů - nástěnky ve školách s pód-
vodními studentskými literárními pracemi.

STELLOVÁ, Vlasta

Růže, divadlo a krása pohybu pro stavbařský
dorost

Estetická výchova, r.8, 1965/66, č.6, s.251

O práci dramatického kroužku odborného
učiliště Pozemních staveb v Pardubicích -
Rybitví. Výchovný význam pro učně.

ŠTOLBOVÁ, Eva

Dítě a poezie

Zlatý máj, r.10, 1966, č.4, s.189

Učitelka píše o tom, jak provokovala dět-
skou fantazii. Problémy vztahu dětí k poe-
zii (i ve výběru pro STMP).

JANÁČEK, Gustav

Literární čtení ve spojení s hudbou
Estetická výchova, r. 2, 1960, č. 4,
s. 106-107

Metodické zkušenosti a konkrétní příklady.

KRYŠTOPEK, Oldřich

"... a znovu recitace."
Estetická výchova, r. 5, 1962/63, č. 1
s. 8 - 10

Úvahy nad STM - ústředními koly, prací okresních
a krajských porot aj.

O. Ch.

Z loutkářského festivalu
Estetická výchova, r. 6, 1964/65, č. 6
s. 120-122

Příspěvek k mezinárodnímu festivalu loutkářů -
amatérů v K.Varech, vámající si některých dů-
ležitějších problémů, jak se projeví na semi-
náři - např. průzkum vlivu loutkového divadla
na estetickou výchovu dětí, kontaktu hlediště
s jevištěm a dalších výzkumů.

REDAKCE

Nové podněty z Plzně
Estetická výchova, r. 6, 1964/65, č. 9,
s. 165-166

Stát o celostátní konferenci o zájmové činnosti
mládeže na ZDŠ (17.-19. III. 1965). Z problema-
tiky jednání : vztah estetické výchovy k zájmo-
vé činnosti v oblasti literární.

